



# Саулукъ, жүрек тынчлыкъ, насып сизге, багъалы тиширыула!

Байрым кюн, тотурну ал айы (март), 4, 2022 жыл

№ 23 (21068)



# ЗАМАН



Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: [gazeta.zamankbr.ru](http://gazeta.zamankbr.ru)

[gazeta\\_zaman](https://www.instagram.com/gazeta_zaman)



КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ  
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА  
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

## КЪМР-НИ БАШЧЫСЫ



## Сёз социал-экономика болумну, коронавирус бла халны эмда миллет проектлени юслеринден баргъанды

КЪМР-ни Башчысы **Казбек Коков**, республикада социал-экономика болумга жоралап, оператив кенгеш бардыргъанды. Анга КЪМР-ни Правительствосуну Председатели **Мусукланы Алий**, КЪМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы **Мухамед Кодзиков**, КЪМР-де баш федерал инспектор **Тимур Макоев**, правительствону къаууму къатышхандыла.

Республиканы оноучусу бек алгъа Къабарты-Малкъардан төрт аскерчи Донбассны къоруула жаны бла энчи операцияны кезиуонде къуллукъ борчларын толтура туруп ёлгенлерин айтып, алагъа уллу бушуу этгенин билдирип, юйюрлерине къайгы сёз бергенди. Жыйылгъанла аланы бир минутну шош сюелип эсгергендиле. Казбек Коков ёлген аскерчилени юйюрлерине не жаны бла да себеплик этерге буюргъанды.

Андан сора КЪМР-ни Башчысы Къабарты-Малкъарда Донецк эмда Луганск халкъ республикаладан кёнюп келгенлеге гуманитар болушлукъ этиу андан ары бардырылгъанын билдиргенди. Дондагъы Ростовха аш-азыкъ эмда сабийлеге бек керекли затла бла экинчи машина кетгенин да айтханды.

-Санкцияла кючлене бардыла. Биз, федерал эмда регион оноучула, аны алай болурун, не зат сынаргъа тышеригин билгенбиз. Американы Бирлешген Штатлары, башхатыш къыралла бла организацияла бизге къажуу оноула этгенлери бла байламлы къыралны Президенти энчи экономика мадарланы хайырланыуу юсюнден указгъа къол салгъанды. Правительство санкциялагъа къажуу амалла табыу жаны бла оператив штаб къурагъанды, Россей

Федерацияны инсанларына, бизнесге да себеплик этиуно онглары изленедиле. Санкцияла энчи адамлагъа кирик, битеу инсанларыбызгъа къажуу бурулупдула. Аны себепли халгъа дайым кёз-къулакъ болургъа, регионда рыноклада да тутхучулукъ сакъланырча амалла жарашдырыргъа керекди,- дегенди Казбек Коков.

Андан ары сёз саулукъ саклауу системасы коронавирус жайылгъан кезиуде къалай ишлегенини юсюнден баргъанды. Министр **Рустам Калибатов** бу ауруу жукъгъанланы саны азая баргъанын билдиргенди. Арт ыйыкъда аллай саусузла 36 процентге азайгъандыла, «терк болушлукъну» служба-сын чакъырыула алгъынча къыстау туюлдуле, госпитальлагъа тышгенле да селейдиле, дегенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

## Билдирю

## Жаш тёлю палатагъа – къошакъ сайлаула

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти Жаш тёлю палатасына къошакъ сайлаула бардыргъанын билдиреди эмда окъуу юлени студент биригиулеринден кеслерини келечилерин кёргозюрлерин тилейди.

Документле бла бирге письмо да жибериледи. Копияланы барысында да организацияны мухуру болургъа керекди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Жаш тёлю палатасыны юсюнден Болумгъа тийишлиликде жарашдырылгъан документле быйыл 16 мартдан алынып башланадыла. Аланы бу адресге жиберирге неда келтирирге керекди: **Нальчик ш., Ленин пр.,55, 105-чи эм 107-чи кабинетле.**



Сорлукълары болгъанла бу телефон номерлеге селешигиз: **42-60-84, 40-45-26.**

КЪМР-ни Парламентини пресс-службасы.

## Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы К.В. Коковну Тиширыуланы халкъла аралы кюню бла АЛГЫШЛАУ

### Къабарты-Малкъарны багъалы тиширыулары!

Сизни Тиширыуланы халкъла аралы кюню бла алгъышлайма! Бу кюн биз тиширыу-анагъа, юй бийчеге, юйюр от жагъаны сакълагъанлагъа уллу хурметибизни, ыразылыгыбызны энтта бир кере билдирирге излейбиз. Сизни хайырыгыздан биз къаруулакъ болабыз, жангы жетишимлеге учунабыз.

Сизни билеклигиз, жүрек жылуулугъу, сабийлеге къайгыргъаныгыз, жылуу эм ырахат болумланы къурай билген хунеригиз – ала барысы да бек уллу махтаугъа тийишлидиле. Аны бла бирге башха-башха жумушлада да бийикликке жеталасыз. Тюрлю-тюрлю ызлада сизни жетишимлеригиз бла ёхтемленебиз, ол санда маданиятда, илмуда, спортда, устазлыкъ иште, жамауат жумушлада.

Энчи ыразылыгымы медик тиширыуларыбызгъа айтыргъа излейме. Пандемияны къыйын болумларында сиз жүрек халаллыгыгызын эм профессионаллыгыгызын кёргозгенсиз, адамланы жашауларын сакълау жаны бла огурулу жумушну тийишлисича тындырасыз.

Багъалы тиширыула! Битеу жүрегимден сизге саулукъ-эсенлик эмда, сёзсюз, тиширыу насып тежейме.



КЪУЛИЙЛАНЫ Къайсын

## Жерибизни къызлары

Сизни кёрсек, жарсыу къача,  
Кече да, кюн да - жарыкъ,  
Жашауубузну къууанчы –  
Жерибизни къызлары.

Сиз кёргенде, - наныкъ, дугъум  
Женгил бише, къызарып,  
Журтубузну ариулугъу –  
Жерибизни къызлары.

Сиз кёргенде, - биченликде  
Кырдык бек жашил бола,  
Сиз бир къарасагыз - кёкден  
Кете къара булутла.

Сиз кёрсегиз, - жарыкъ жана  
Бу кёкню жулдузлары,

Халкъыбызны ёлмез жаны –  
Жерибизни къызлары.

Жерибизни тауларыны  
Акълыгы кёлгозуде,  
Жерибизни сууларыны  
Тазалыгы да - сизде.

Сизни жулдузлагъа, полге  
Тенг этсек да, - тюз бары,  
Чыракъ болдугъуз хар юйге,  
Жерибизни къызлары.

Сиз барда, - хорламаз ачыу,  
Эрий къайгы бузлары,  
Ёмюрбюзно къууанчы –  
Жерибизни къызлары.





## ТЮБЕШИУ

Назмула окъугъандыла,  
тепсегендиле

Бу кюнледе Владимир Вороков атлы КъМР-ни Культура фондунда бизни республикада жашаган бирси халкълары миллет маданият аралары эмда жамауат организацияларыны келечилери да жыйылып, тюбешиу озганды. Ол «Мени тилим – мени жаным!» деген ат бла кьуралгъанды эмда «Шуёхлукъну тагылары» деген фестивалны чеклеринде бардырылгъанды. Аны хурметли къонаклары уа Россейни халкъ артисткасы Наталья Гасташева, Россейни сыйлы артисткасы эм КъЧР-ни халкъ артисткасы Таукенланы Галина болгъандыла.

Жыйылгъанланы араларында селеше, сагъынылгъан фондну таматасы Люаза Макоева хар халкъ да кесини тили эмда миллет энчиликлери бла сейир болгъанын, ол башхалыкъланы хайырлары бла уа бизни барыбызны да кез къарамыбыз кенгеренин эсгертгенди. Ата-бабадан бери да телюледен телюлеге эм багъалы байлыкча къала келген хазнаны, тас этип къоймай, андан ары сакълауу, айныта да барыуу магъанасын чертгенди.

Тюбешиуно кезиунде адам санлары аз болгъан халкъланы ана тиллерин сакълау жаны бла проблемаларыны юсюнден да айтылгъанды. Сёз ючюн, белгили



журналистбиз Ботталаны Мухтар да селешгенди аны юсюнден. Ол жаш заманында Расул Гамзатовну «Язык язы-

ку не враг» деген статьясын къалай сейир этип окъугъанын, анда айтылгъан затла бюгюнню жашауубузда да кертиликлерин ачыкълап тургъанларын чертгенди. Миллет адамлары араларында шуёхлукъ болса, аны кючу бла аланы халкъларыны культура-

лары да байыкълана баргъанын закийибиз Къулийланы Къайсынны, Мустай Каримни юлгюсюнде ачыкълагъанды.



Ана тил тас болса, миллет да жокъ боллугъун а кесини убых шуёхуну юсюнден хапарлай, ангылатханды. Бюгюнлюкде, жарсыугъа, бу миллетденбиз деп айтырча адамла болгъанлыкъгъа, ала ёз тиллерин билмегенлерин, анда эрттеден бери селешген инсан да болмагъанын эсгерттип, хар бирибиз да кесибизни ана тилибизни билирге, андан сора да, аны бирсилеге юйретирге да тийишли болгъаныбызны чертгенди.

Жаш телю ёз ана тилине тюшюнор эмда аны толусунлай ангылар ючюн а ёсюп келгенлеге аны эшитдиргенлей турууну магъанасы терен болгъанын белгилегенди. Сабийликден эшите турса, ол аны эсинде къаллыгъын, кеси

да аны жюрютгенледен боллугъун ангылатханды. Алай бла уа, тил да тас болмай, халкъ да айный барлыгъына ийнандыргъанды.

Ингирде миллет жамауат организацияларыны келечилери ёз халкъларыны ана тилле бла байламлы проблемаларын билдиргенлеринден, ол затха жарсыгъанларындан сора да, назмула окъугъандыла, жырла айтхандыла. Жырланы уа миллет тепсеуле алыша, ызы бла макъамла да эшитиле, миллет тиллени бла маданиятланы энчиликлерине, сейирликлерине эмда ариулукъларына тюбешиу дагъыда бир кере тюшюндюргенди.

**МОКЪАЛАНЫ Зухура.**  
Суратланы **Элина КАРАЕВА**  
алгъанды.

## ЖАШ ТЁЛЮБЮЗ

## Илмуда, искусствода да жетишимли

Бюгюнню ушакъ нёгерим тырныауузчу Тёппеланы Рамазаны кызы Джамияды. Аны биринчи кере мен социальный сетьледе кёрюп, аламат жыр айтыуун жаратхан эдим. Ол туугъан жерибизни ариулугъуна сюймекликни ачыкълагъан жырны айта эди. Кючлю ауазы, кертиси бла да, кёплени эслеринде къалгъанды. Андан сора уа ол закий Къайсынны назмусун ингилиз тилде айтып, тынгылачуланы жюрелерине ыз тапхан эди.

Фахмулу кызыны юсюнден артда толуракъ информация сурагъанымда уа, ол филология илмуланы кандидатыды. Сёзсюз, быллай жаш адамларыбызны миллетибиз игирек таныса тийишлиди.

Хар инсанни да мурдору юйюрюнде салынады дегенлик болмагъанча кертиди. Джамияны юйюрю анга ашхы юлгюдю. Ата бла ана эки кызылары билимдиле, окъуулула болурларына энчи магъана бере ёсдюргендиле. Школдан сора мени жигитим КъМКЪУ-ну ингилиз тил факультетине киреди. Аны сайларыгъын а Джамия 10-чу классда ангылагъан эди.

- Бизни хунерибизге кере класлагъа юлешген эдиле. Мен а гуманитар ызыны сайлагъанма. Ингилиз тилни юсюнден айтханда уа, аны 7 классдан башлап репетиторла бла окъугъанма. Аны себепли школну бошагъан кезиуоюме ол тилде селешгенме. Сора усталыкъ сайлар кезиуде кёп сагъыш эте турмай, ингилиз тил факультетге береме къагъытларымы, - деп эсгерди ол.

Школну да «алтыннга», бакалавриятны, магистратураны да кызыл дипломгъа бошагъан кызы билимин андан ары ёсдюрюрге сюеди. Аны ол атламын атасы бла анасы да жаратып, ыразылыкъларын



билдиргендиле. Рамазан Шамшудинович бла Тамара Магомедовна билимге итинулюкню бек жаратадыла. Джамияны гитче эгечи Алсу да КъМКЪУ-ну медицина факультетини студентиди. Сора тамата кызылары, аспирантурагъа кирип, илму бла жашауун байларгъа сюегенине да ала бек къууангандыла.

- Ингилиз тил факультетде окъугъан кезиуоюмде окъутхан педагогла Муртазланы Зуриятха, Дзасежева Ларисагъа, Кимов Рашадге жюрегимден ыспас этерге сюеме. Ала не жаны бла да эс тапдыргъанлай, болушлукъ этгенлей тургъандыла, - дейди жигитим.

Аспирантурада уа Джамияны илму таматасы белгили алимибиз Башийланы Светлана болгъанды.

Аны къолунда ол «Лингвокультурные особенности фольклорного песенного дискурса» (религиозные и эмоционально-чувственные концепты) деген темагъа кандидат диссертациясын 2020 жылда жетишимли къоруулагъанды.

Илму бла кюрешген кезиуоюмде ол кёп тюрлю халкъла аралы эм россей даражада бардырылгъан конференциялагъа къатыша тургъанды. Аны илму статьялары белгили журналлада басмаланыпдыла.

Аллында белгилегенимча, бюгюнню жигитим жыр айтыуу бла да кюрешеди. Аны бла ушагъыбызны экинчи кесеги да анга жораланганды. Сахнагъа биринчи атламын а Джамия сабий садда этгенди. Андагъы устаз, кызычыкны хунери болгъанын эслеп, анасына анга эс бёлюрю тилегенди. Бир къауум замандан Тамара Магомедовна кызын музыка школгъа береди. Джамия аны фортепиано жаны бла бошагъанды.

- Ары жюрюю манга музыка искусстводан ангылауума болушханды. Алай вокал бла уа артда кесим кюрешип тебирегенме. Мен аламат ёнлери болгъан жырчыла Селин Дионну, Эмилини, Кристина Агилераны бек жаратама. Аланы ауазлары эсде къаладыла. Аланы жыр айтыуларына кере, кеси аллыма юйрене келгенме, - дейди ол.

Джамияны оюмуна кере, адам дбир затха жетиширге сюесе, ол ыздан таймай, кюрешгенлей турургъа керекди. Жыр айтыуда да хал алайды. Биринчи, экинчи кере болмаса, ючюнчю кере муратынга жетесе.

-Эсимдеди, бешинчи классда окъугъан кезиуоюмде «Эльбрусид» журналда Байрамукъланы Фатиматны «Ана тилим» деген назмусуна макъам къурашдырып, «Таулан» жыр къау-

умну студиясында жыр жаздыргъан эдим. Сора аны бла Нальчикде бир жыр эришиуге да къатышханма. Андан сора Тырныауузну Маданият юйюнде Хасан Шерховну эстрада-вокал кружогуна да жюрюгенме. Ол бизге фонограммала да жаза эди. Отарланы Керимни «Кавказ. Малкъарым» деген назмусуна жыр этгенме. Аны да хазырларгъа ол болушханды. Бек уллу сюймеклик бла эсгереме къачан да ол кезиуою, - дейди кызы.

Илму бла кюршеген кезиуоюмде Джамияны музыкагъа артыкъ кёп заман бёлюр онгу болмагъанды. Алай арт жылны ичинде уа ол ана тилибизде юч жыр хазырлагъанды. Мен оюм этгенден, аман кёрюмдю туююлдо. Ала туугъан жерибизни, кёчгюнчюлюкню эмда аналагъа жораланган жырладыла. Сёз ючюн, Зумакъулланы Танзиляны «Анам» деген назмусуна кере этилген жырын жигитими аны инстаграмда аккаунтунда эшитирге боллукъду.

Ол ингилиз тилде да назму тагъып, жыр этерге да бек сюеди. Жуукъ заманда биз аланы да эшитирбиз деп ийнабыз.

Барыбыз да билгенден, Джамияча фахмулу жаш адамла республикадан тышына кетерге бек сюеди. Нек дегенде уллу сахарлада онгла асламдыла. Алай таулу кызыны аллай акылы жокъду. Ол туугъан жеринде хайыр келтире, миллетини атын бийик даражада туту ишлер муратлыды.

Шёндю ол КъМКЪУ-ну илму къуллукъчусуду. Дагъыда кёп болмай КъМР-ни Башчысында Жаш телю советни къауумуна сайланганды. Аны себепли кесини борчун халкъына хайыр келтире, аны сейирлерин къоруулай ишлеуде кёредди.

**ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.**



## СЁЗ – КЮМЮШ, ЖЫР – АЛТЫН

Халкыбызда «Сёз – кюмюш, жыр – алтын», - деп нарт сёз барды. Не тюрлю сыналада да миллетибизни тарыхында жыр аны жол нөгери болганлай келеди. Баям, ол бар искусстволардан да алгъа тууганды. Адам кыуанчын, жарсыуун да жүрекден келген сёзге макъам тагып, алай айта келеди узакъ ёмюрледен бери да. Эртте заманлада ол огурулу иш бла кюрешгенлени бир атлары барды – халкъ жырчыла. Алагъа берилген сыйны, намысны ызы бюгюн да кырумагъанды, жашап турады. Алайды, адамны жүрегин кыозгъагъан ариу санат, жашауча, ёмюрлюкдю.

Бюгюн малкъар халкыны мындан узакълада да танылгъан фахмулу жырчы жашлары, кызылары да бардыла. Бу сыйлы кюн аладан бир кыуумуна ыразылыгыбызны айтыр онг чыкыгъанды да, аны бла хайырланайыкъ.

Малкъар жыр искусство бла байламлы сёз айтханда, Кыулийланы Кыайсын атлы кыырал театры актрисасы, Кыабарты-Малкъарны, Кыарачай-Черкесни да сыйлы артисткасы **Мамайланы Мухаммедни кызы Жангоразланы Фатиманы** атын сагъынмай кыоялмайса. Фатима ГИТИС-ни актёр бёлюмюн бошагъанды. Фахмулу артист болгъандан сора да, Фатима жырчыды. Эрттеги жырчылача – кеси макъам салгъан, кеси жыр айтхан. Аны жырлары эстрадабызгъа кыуат кыошадыла, аны бютюнда жарыкъ, магъаналы этедиле.

Фатима жазгъан макъамла кыалай



эсе да башындан келип кыаладыла аны акылына. Ол Кызимни, Кыайсынны, Танзиляны, Бертни, Мусукаланы Сакинатны, Ахматланы Любаны, Табакъсойланы Мухтарны, Атабийланы Аминатны, Созайланы Ахматны сёзлерине да этгенди жырыла. Аны макъамлары поэтлерибизни назму тизгинлери бла бир болуп, тынгылап турсанг, эрикдирмеген, сейирлик чыгъармала туудурадыла.

Фатиманы автор жырларыны концерти республикада уллу байрамгъа айлануучуду дайым. Аны «Сюеме сени», «Кыыш эди», «Кыарачай», «Сени жарыгынг», «Мени Малкъарым», «Сен кетип бара эдинг» эм башха жырлары жыр искусствобузгъа жангы жарыкъ, жангы илхам кыошхандыла.

**Кыабардокъланы Магометни кызы Зухура**, жаланда малкъар эстрадада угъай, Россейни кенглеринде, андан тышында да уллу залланы кесине тынгылатхан сейир ауазлы жарыкъ жулдуладан бириди. Ол Хасанияда тууганды. Жырлап сабийликден башлагъанды. Школ кезиуде Хасанияда Зухура кыатышмай, бир тюрлю бир жыйылыу ётмегенди дерге боллукъду. Нёгерлери анга «Эдит Пиаф» деп да андан атагъандыла.

Зухура алгъа Кыабарты-Малкъарны культура эм искусство колледжинде Россейни сыйлы артисткасы Тау-



кенланы Галинаны кыолунда, ызы бла Москвада Гнесинле атлы россей академияны академиялы бёлюмюнде окыгъанды. 2008 жылда уа Петро-заводскда Гран-Прини жюри анга тийишли кергенди.

Жырчы кыыз Москвагъа барып, анда окыргъа кирирге дегенде, жыр айтыу конкурс бек уллу болгъанына не сёз. Алай а Зухура ары бийик балла алып, алай киргенди – табийгъат берген фахмуну ёсдюрюу алай магъаналыды.

Гнесинле атлы россей академияны Зухура 2017 жылда бошагъанды. Аны бошай туруп, Петрозаводскда Россейни искусство жаны бла вузларыны выпускниклерини араларында баргъан эришиуде Зухура биринчи жерге тийишли болгъанды. Алай бла магистратурада беш бюджет жерден бири анга жетгенди. Арта Зухураны Сакт-Петербургда Мариинский театргъа стажировкагъа чакыргъандыла.

Кыабардокъланы Зухура кеп тюрлю жыр айтады, ала ана тилде, башха тилде да хычыуундула. Музыкагъа бла жыргъа тил, башха чекле да жокъдула. Ол айтып, «Айжакъ», «Кыарачай», «Анала», «Исламей» эм башха жырлагъа суюп тынгылайбыз.

Дагъыда бир суюген иши барды Зухураны – тиллеге юрениу. Ол француз, италиялы тилде да сёлешеди. Бусагъатда Зухура АБШ-да Флорида штатда Флорида Сити шахарда жашайды.

**Гергокъланы Муратны кызы Халимат** жырчы кызыларыбызны ал сатырларында барады. Хар жыргъа энчи магъана салгъан ёню, сахнада кесин кюрютюу халы, сыфаты да – таулу кызыны юлгюсю.

Халимат беш жылында жырлап башлагъанды. Огъары Малкъарда



школда окыгъан заманында конкурслагъа, концертлеге кыатышып, школну сыйын жакълап тургъанды. Мектепни бошагъанлай, искусстволаны Шимал-Кавказ кыырал институтунда В.Кайцуковну кыолунда окыгъанды. Жырларгъа юретгени бла кыалмай, ол аны кеси ишлеп тургъан республикалы Музыка театргъа келтиргенди. Бусагъатда Халимат анда солисткады.

Халимат не тюрлю жамауат ишлеге да тири кыатышады. «Элбрусоидни» ишчилери малкъар тилге кечюрген «Мулан» бла «Рапунцель» деген сабий кинолада да жырлайды ол.

Бусагъатда Халимат бизни «Атынг эшитилип турады», «Мени халкъым», «Тойчулагъа», «Анам», «Иги сёз», «Сюймеклик кёпюрю», «Сен а кетесе узакъ», «Той алгъыш» эм башха жырлары бла кыуандырады.

«Учса, кыарылгъач озар, жырласа, булбул озар», - дейдиле таулула. Халимат бизни булбулубузду.

**Атмырзаланы Исмайылны кызы Жанна** Тырнаузда туугъанды. Школну бошагъанлай, 1991 жылда Нальчикде музыка училищеге киргенди. Урунуу жолун Тырнаузда Маданият юйде кружокну таматасы болуп башлагъанды. 1995 жылда Искусстволаны Шимал-Кавказ кыырал искусстволаны институтунда Жанатайла-



ны Исмайылны кыолунда окыгъанды. Ол заманны жырчы кыыз жашауунда бек насыплы кезиуге санайды.

«Эжиу этедиле кыаяла» деген жыр фестивалда сахнагъа ол Отарланы Омар бла чыкыгъанды эм анда махтаулу да болгъанды! Ол айтхылыкъ адам-

ны таныгъаны аны бюгюн да кыуандырады. Анда окыу тургъанлай, Жаннаны Саратовну консерваториясына ийгендиле. Анда да окыгъанды бир кыауум заманны. Юйге кыайтхандан арысында уа Тырнауузну культура юйюнде кепчюлюкню маданият секторуна таматалыкъ этип тургъанды.

2005 жылда аны республиканы Маданият министерствосуна чакырып, Музыка театргъа алгъандыла. Ол анда 2012 жылгъа дери солистка болуп тургъанды. Жырчы романлада, классикада бек ачханды фахмусун.

Атмырзаланы Жанна бюгюнледе Тырнауузну Маданият юйюнде вокал-театр студияны таматасыды. Анга жырларгъа юренирге бешжыллыкъ сабийледен башлап, онжети жыллары болгъанлагъа дери жюрюйдюле.

Жаннаны айтыуунда «Сакълайма» (Чегетде ёсген субай наратча...) деген кыарачай халкъ жыргъа ненча кере тынгыласанг да, жангыдан-жангы сезимле туудурады ол. Жырчы кыыз сёзлерин, музыкасын да кеси жазып, «Анам», «Сени излей», «Сёз», «Солуу ала», «Тюш» деген эм башха жырла бла кыуандыргъанды бизни. Ол «Smule» деген интернет приложенияда инглиз, кыазах, чечен тилдеде да жырлайды.

**Созайланы Эдуардны кызы Наталья** (сахна аты Нату) жыр усталаны араларында жарыкъ жанган жулдуладан бириди. Ол Акъ-Сууда ёсгенди, анда школну таууханды. Жырларгъа сабийликден суюгенди, биринчи кере сахнагъа Акъ-Сууда Маданият юйю директору Созайланы Заурбекни юйретиую, таукеллиги бла чыкыгъанды. Кыабарты-Малкъар кы-



рал университетни финансла бла кредит бёлюмюнде окыгъан заманында, «Амикс» жыр театргъа жюрюгенди. Уллу эстрада сахнагъа да Наталья аны кыурамында чыкыгъанды.

Болсада терк окыуна «Тауча, бирча...» деген алаамат жыры бла малкъар, кыарачай тынгылачуланы чексиз кыуандыргъанды. Андан сора да, ол «Нёгерим», «Атам», «Чакырама сени», «Алтын», «Келмединг, кермединг», «Кыайдаса?», «Малкъарда той», «Ийнарла» деген алаамат жырла айтады.

Сахна артист Созайланы Нату дагы ариулукъну устасыды – визажист болуп да ишлейди.

**МУСУКАЛАНЫ Сакинат.**



# Кьонакъбайлыкъ – ахшы ышаныбыз

Тыш адамгъа жарыкъ бетли тубеу малкъарлылары ышанларындан бириди. Эл-Тюбюнде жашагъан Жазаланы Индира анга ахшы юлгюдю. «Booking» деген халкъла аралы турист сервис бла бай-

лары солуу излейди. Бирле жылы кыраллагъа кетедиле, башхаланы жүреклерин уа таланы излейдиле. Аллайлары саны уа кюнден-кюннге өсе барады. Адамла юйюрлери бла солууну бек суюдиле. Биз-

юйюню юлгюсюнде керебиз: кьабыргъалада кийизле тагылып, аммаладан кьалгъан кюбюрле, эски ундурукъла...

Турист сабийчикле, абаданла да Индираны биргесине локъумла, хычинле этерге, бишлакъ жарашдыргъа да бек суюдиле. Битеу бу затла уа тыш адамлагъа болмагъанча сейирдиле. Чегем тарыны табийгъаты уа неден да тамаша. Кьонакъла тегерекде айланып келирге уа, юйюню иеси аланы халкъыбыз-

жашагъанлары быллай тюрлю туризмни айнытугъа ити-ниулуклери болургъа керекди деп, алай сагыш этеме.

Дагъыда Жазаланы Индираны арбазында жыл санлары 200-ден атлагъан эски таулу юйле да сакълангандыла. Аны мураты ол кьурулушлары алгъыннгы халлерине келтирирге. Кеп болмай ара шахардан келген блогер ол юйледен бирини юсюнден кесини видеосунда хапарлагъанды. Анда халкъыбызны



ламлыкъда ишлей, ол кесини ишин кьураялгъанды.

Бюгюнлюкде республикада туризмни айнытхан таулула жашагъан аууздадыла деп таукел айталлыкъбыз. Тегерекде кьудуретни сакълап, аны тыш кыралладача тап хайырлана билиу бек магъаналыды. Былайда туризмни «Этнотуризм» деген ызыны юсюнден айтамыз. Шендю анга не менме деген кыралда да аслам эс беледиле. Нек дегенде адам улу шендююлю жашаудан бираз эрикгенча керюнеди. Уллу шахарладан адамла таула, черекле болгъан таза табийгъатха кьачаргъа излейдиле. Жарым жылны неда жылны кьазауатда ишлегенден сора, аланы чарх-

ге сейир да болур, алай тау эллерибизге келгинчи, бир-бир сабийле ийнекни, эчкини, кьойну керген да этмейдиле.

Этнотуризм бла керешгенле алыкъын алай кеп тую-юлдюле, болсада бардыла. Индира да ынналадан кьалгъан халде юйюню тутуп, таулулары аш-суулары, жашау турмушлары бла келген туристлени шагырей этеди. Аны социальный сетьледе аккаунтлары да бардыла. Бу иш бла ол бек суююп керешгени эсленеди.

Кеп болмай жашау турмуш кьалай болгъаныны юсюнден кысха ролик да алдырылгъанды. Анда биз узакъ тау элде 30-40 жыл алгъа жашау кьалай болгъанын Индираны



ны миллет ашарыклары бла сакълайды.

Таулу тишируну хар кьонагъы да анга ыразылыклары билдирмей кетмейди. Малкъар халкъны келгенге ариу кьарай билгенини, сыйлай билгенини юсюнден а кеп айтыла келеди. Индира да анга ахшы юлгюдю. Жазаланы кьызгъа кьарап, таулада

озгъан ёмюрледе кьурулушну энчиликлерин керюю онг сакъланганды.

Кьалай да болсун, жашагъан жерибиз кьаллай уллу саугъа болуп тюшгенин унутмайкъ бир такъыйкьагъа да...

**ТАППАСХАНЛАНЫ АМИНАТ. СУРАТЛАДА:** Индира кьонакъ сабийле бла; таулу отоуда.

## Кьайда солургъа боллукъду

REGNUM информация агентствосун 8 мартны байрам кюнлеринде россейли тишируула сайлагъан жерлени тизмесин басмалагъанды. Соруула берилгенлени асламысы – 22 проценти - байрам кюнледе Ялтада солургъа мурат этгенлерин айтхандыла. 15 проценти уа - Сочи, 13 проценти – Санкт-Петербургну сайлагъандыла. Бу тизме солуу отоуланы алгъадан алгъанлары тергеуу бла керешген Tvil.ru биригиуно шартларына кере жарашдырылгъанды.

Тизмеге дагъыда тишируула солургъа суюген Россейни 10 курорту киргенди: Кемерово областьда Шерегеш (11%), Пятигорск (10%), Суздаль (8%), Къазан (7%), Новосибирск (6%), Петрозаводск (5%) бла Тула (4%).

Tvil.ru ну тергеулерине кере, Пятигорскда солургъанлагъа азыракъ кьоранчла этерге тюшерикди. Анда фатарны багъасы бир кюннге 1,1 минг сомдан башланады. Суздальда уа коттедж ючюн 13 минг сомдан кеп телерге тюшерикди.

Россейли шахарлада бир суткагъа арендагъа алынган отоуланы орталык багъалары былайды: Ялтада — 4308 сом, Сочиде — 2965 сом, Санкт-Петербургда — 3742 сом, Гаграда — 2707 сом, Кисловодскда — 2353 сом, Калининградда — 2699 сом, Москвада — 3326 сом, Къазанда - 3006 сом, Волгоградда — 3079 сом, Осташковда — 6297 сом.

## СЁЗБЕР

**ЭНИНЕ:** 4. КьМР-ни сыйлы журналисти Ходаланы ... . 7. Жазыучу Шауаланы ... . 8. Гюллени патчахи. 9. Жырчы Гергьокъаланы ... . 11. Сохан тамырлы гюл. 12. Суулу жерледе ёсген гюл. 13. «Сюемиди, суюмеймиди?» - деп, аны билдирген гюл. 15. Биринчи кырдыкны дуня бла бир гитче кюнчюкледен толтургъан гюл. 16. Жырчы, Кьабарты-Малкъарны, Россейни да культураларыны сыйлы кьуллукъчусу Тауенланы ...

**ЁРЕСИНЕ:** 1. Жырчы, актриса, КьМР-ни, КьЧР-ни да сыйлы артисти Мамайланы... . 2. Радио-

журналист, поэт Ахматланы ... . 3. КьМР-ни сыйлы журналисти, телевиденияда малкъар бериулени бёлюмюню таматасы Мишаланы ... . 5. КьМР-ни, КьЧР-ни да халкъ поэти Зумакулланы ... . 6. Шакъы бетли гюл. 10. КьМР-ни сыйлы артисткасы Токумаланы ... . 12. Медицина илмулары доктору, Кьабарты-Малкъарда аллергоцентрни ачхан Хутуйланы ... . 14. Кеп жылланы республиканы Башчысыны кенгешчиси болуп тургъан таулу кьыз Уяналаны ... .

### ГАЗЕТНИ 21-чи НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАННГАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

**ЭНИНЕ:** 3. Боракъ. 8. Гыллыуча. 9. Кьармашыу. 10. Дастархан. 14. Адакъа. 17. Жанлы. 19. Гыранча. 21. Ачыкъол. 22. Сакълыкъ. 23. Макъам. 24. Талкъы. 25. Чууана. 28. Къасмакъ. 30. Алдагъан. 31. Къанлы. 32. Кьырла. 35. Залыкъылды. 38. Сынжырла. 39. Агъартхан. 40. Жылыу.

**ЁРЕСИНЕ:** 1. Чомарт. 2. Малкъар. 4. Жыйымдыкъ. 5. Къуран. 6. Орман. 7. Сыйлылыкъ. 11. Аркъан. 12. Акъылманла. 13. Тансыкълыкъ. 15. Къытайлы. 16. Учхалау. 18. Учхун. 20. Сынау. 26. Аначылыкъ. 27. Балыкъ. 29. Сылтыран. 33. Къаура. 34. Аджар. 36. Ышаныу. 37. Ышарыу.



Учредительле: Кьабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительство

**Баш редактор**  
**КЬОНАКЪЛАНЫ Хасан**

#### РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа  
(баш редакторну орунбасары),  
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат  
(баш редакторну орунбасары),  
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис  
(жууаплы секретарь),  
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,  
ТИКАЛАНЫ Фатима,  
ТРАМЛАНЫ Зухура,  
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

#### ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 40-03-24.  
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин кьоруула жаны бла Кьабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагъа «КьМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды.  
Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикге кере  
19.00 сагъатда кьол салынады.  
20.00 сагъатда кьол салыннганды.

#### ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Жангоразланы Нажабат - дежурный редактор, Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарыны орунбасарлары; Зезаланы Лида (1,2,3,4-чю бетле), Мокъаланы Люоаза (11,12-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1682 экз. Заказ № 430  
Багъасы эркинди.

#### РЕДАКЦИНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:



360000, Нальчик шахар,  
Ленин атлы проспект, 5

электронный почтасы:  
elbor\_50@mail.ru